

PRM. 81/4

ZMIKROFILMOWANE LONIA 11. 12. 1979
ROLKA NR. 8 16 mm

Sprawdzono
Wł.

Norwegia

1942

ZESKANOWANE 01. 11. 2005 r.

PRM. 81/4

PRM.81/4

PREZYDIUM RADY MINISTRÓW

T E K A nr. 81. 4/42.

N o r w e g i a .

1	22. I. 1942.	Notatka z rozmowy min. Morawskiego z Chargé d'Affaires norweskim p. Berg na temat ewent. użycia wojska polskiego na froncie fińskim i ewent. wkroczenia do Płn. Norwegii.
2	11. XI. 1942.	Min. Neuman: Notatka na temat sytuacji wewn. Norwegii po inwazji niemieckiej.

Kopijacja przygotowana dnia 16. X. 1979 r.
 Teksta zawiera 8 stron

Wuj.

St. Jan. Sumarski. Skraj.

PRM 81/4

1

Londyn, dnia 22 stycznia 1942 r.

363/xiv/42.

Ściśle tajne.a 4
17

N o t a t k a

z rozmowy Ministra Morawskiego z Chargé d'Affaires Norweskim
p. Berg w dniu 22 stycznia 1942 r.

- - - - -

W dniu dzisiejszym zgłosił się do mnie Chargé d'Affaires Norweski p. Berg i prosił, powołując się na polecenie Ministra Spraw Zagranicznych Norwegii p. Lie, o informacje, czy w rozmowach Pana Premiera i Naczelnego Wodza w Moskwie poruszana była sprawa akcji wojennej rosyjskiej na północy i ewentualny udział w niej Wojsk Polskich.

Odpowiedziałem, że nie znam oczywiście szczegółów rozmów Generała Sikorskiego, zwłaszcza o ile dotyczyły one zagadnień strategicznych; wobec postawienia jednak przezeń zasady, że Wojska Polskie w Rosji zużyte będą dopiero po kompletnym sformowaniu i wyekwipowaniu całości przewidzianych formacji, nie sądzę osobiście, aby zużycie ich na północnym froncie mogłoby w najbliższym okresie być przewidywane.

P. Berg wyjaśnił mi wobec tego, iż interwencja jego spowodowana była przewidywaniem, iż w razie podjęcia przez wojska rosyjskie ofensywy na północnym froncie fińskim teryto-

rium Norwegii mogłoby niebawem stać się teatrem wojny. Rząd Norweski odnosi się z pewną obawą do myśli wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Norwegii, a o ile wkroczenie takie byłoby nieuniknione, pragnąłby, aby odbyło się to conajmniej przy udziale wojsk innych państw sprzymierzonych. Zależałoby mu w tym wypadku na desancie angielskim. Równocześnie jednak Rząd Norwegii bierze pod uwagę, iż jedynym aliantem, który mógłby od strony lądowej wkroczyć obok Rosji do północnej Norwegii, jest Polska. Ewentualność taka byłaby dla Norwegii oczywiście bardzo pożądana zarówno z powodu żywej u Norwęgów tradycji naszego udziału w walkach o Narvik, jak i z powodu dużej zbieżności interesów i zapatrywań Norwegii i Polski w stosunku do zagadnień związanych z całym obszarem położonym między Niemcami a Rosją.

P.Berg na zakończenie prosił ponownie o jak najbardziej dyskretne traktowanie jego d emarche nawet w rozmowach pomi ędzy miarodajnymi czynnikami polskimi i norweski-
mi.

- - - - -

WPEŁYNEŁO DNIA PRM 81/4 № 5036/XIV-2/42. 2

Do d. 9 kwietnia 1940, t. zn. do napadci Niemiec na Norwegię, obywatel większości narodu norweskiego wypowiadała się zdecydowanie za neutralnością. Nieoczekiwana napadci, władzy okupacyjnej i popieranej przez nią władzy Quislinga doprowadziły do całkowitego przeobrażenia umysłowości norweskiej. Z wyjątkiem grupy „quislingowców”, wznoszącej około 3%, cały naród stawia opór Niemcom i opowiada się za aliantami. 3

Jako najbardziej charakterystyczny objaw przemian wewnętrznych można uwzględnić zacytować przykład Biskupa Berggrava z Oslo. Był on zawsze germanofilem; na początku wojny chciał doprowadzić do pokoju kompromisowego, jechał do Berlina, Londynu i Holandji, po napadci na Norwegię starał się przezkrośno działać

PRM 81/4 2
 pojedynczo - został nawet zarejestrowany jako
 zdrajca przez Prof. Kohla ówczesnego ministra
 spraw zagranicznych, a ~~tenże~~ ^{podobny był} jest jednym z tych
 którzy organizowali opór Kościoła przeciw Niemcom
 i quislingowcom. Stanowisko Kościoła na zachodzie
 było dobre, gdyż 90% ludności norweskiej to
 protestanci, a pastory mają bardzo duży wpływ
 na życie norweskie.

Wielki wpływ na opór przeciw Niemcom
 wywierała nauka i sztuka. Wielu Polaków
 mimo przesładowań nie dążyło do zlamania i nie
 dopuściło do "nazifikacji" szkolnictwa. Wreszcie
 duża rola odgrywa w walce z Niemcami literatura,
 tak, którą Rektor p. Seip wprawił w ruch
 do obozu koncentracyjnego do Kichisee.

W dalszym ciągu wzniesie salony
 Związku Zawodowego, których stanowisko

uniemożliwić Quislingowi przeprowadzenie
wyborów do Stortingu (Parlamentu) ³

2

"Front wewnętrzny" (hjemmefronten)
jest ponadpartyjny. Z tego co mówią ludzie
pryjaciłający z Norwegii wynika, że nikogo nie
interesuje dawna przykalnicja partyjna - idzie
tylko o to, czy ktoś się wykazuje działalnością
patriotyczną. Teżne wpływy nie odgrywają roli.

Z całą pewnością można liczyć na to,
że w razie desantu alianckiego, cała ludność
stanie po stronie aliantów. W interesie sprawy
leżałoby, aby wojska składały się z Amerykan,
Polaków lub Francuzów; najmniej popularni
są Anglicy, którzy podczas wojny niemiecko-
włoskiej, zachowywali się tak, jak goły
byli w koloniach.

5

PRM 81/4

-w tym czasie, szczegóły musiałyby być omówione
z rządem holenderskim. "Front wewnętrzny" może
mieć tenki lub inne zastąpienia, co do składu
i działalności rządu, ale jest w stosunku do
rządu i Króla, który symbolizuje opór, całkowicie
czysty, jest w stałym z nim kontakcie i
postawienie wykonuje wszystkie rozkazy.

M. W. Kowalski

11. 11. 1942

WPEŁYNEŁO DNIA.....

PRM 81/4

5036/KIV-3/42 21

Notatka o Norwegii

Pana Ministra Neumana

Do dnia 9 kwietnia 1940 r., t.zn.do napaści Niemiec na Norwęgę, olbrzymia większość narodu norweskiego wypowiedała się zdecydowanie za neutralnością. Nieoczekiwana napaść, rządy okupacyjne i popierane przez nie rządy Quislinga doprowadziły do całkowitego przeobrażenia umysłowości norweskiej. Z wyjątkiem grupy "quislingowców", wynoszącej około 3 procent, cały naród stawia opór Niemcom i opowiada się za Aliantami.

Jako najbardziej charakterystyczny objaw przemian wewnętrznych można sacytować przykład Biskupa Berggrava z Oslo. Był on zawsze germanofilem; na początku wojny chciał doprowadzić do pokoju kompromisowego, jeździł do Berlina, Londynu i Holandii, po napaści na Norwęgę starał się początkowo działać pojednawczo - został nawet napiętnowany jako zdrajca przez Prof.Kohla, ówczesnego ministra spraw zagranicznych, a później był jednym z tych, którzy organizowali opór Kościoła przeciw Niemcom i quislingowcom. Stanowisko Kościoła ma znaczenie bardzo duże, gdyż 90 procent ludności norweskiej to protestanci, a pastory mają bardzo duży wpływ na życie norweskie.

Wielki wpływ na opór przeciw Niemcom wywierają nauczyciele szkół średnich i powszechnych. Mimo prześladowań nie dali się złamać i nie dopuścili do "nazifikacji" szkolnictwa. Wreszcie dużą rolę odgrywa w walce z Niemcami uniwersytet, którego Rektor p.Setp wywieziony został do obozu koncentracyjnego do Niemiec.

PRM 81/4

2.

(2)

W dalszym ciągu wymienić należy Związki zawodowe, których stanowczość uniemożliwiła Quislingowi przeprowadzenie wyborów do Stortingu (Parlamentu).

"Front wewnętrzny" (njemnefronten) jest ponadpartyjny. Z tego co mówią ludzie przyjeżdżający z Norwegii wynika, że nikogo nie interesuje dawna przynależność partyjna - idzie tylko o to, czy ktoś się wykazuje działalnością patriotyczną. Inne względy nie odgrywają roli.

Z całą pewnością można liczyć na to, że w razie desantu alianckiego, cała ludność stanie po stronie Aliantów. W interesie sprawy leżałoby, aby wojska składały się z Amerykan, Polaków lub Francuzów; najmniej popularni są Anglicy, którzy podczas wojny norwesko-niemieckiej zachowywali się tak, jak gdyby byli w koloniach.

Wszystkie szczegóły musiałyby być omówione z Rządem norweskim. "Front wewnętrzny" może mieć takie lub inne zastrzeżenia co do składu i działalności rządu, ale jest w stosunku do rządu i Króla, który symbolizuje opór, całkowicie lojalny, jest w stałym z nim kontakcie i posłusznie wykonuje wszystkie rozkazy. -

11.11.1942 r.

(-) Min. NEUMAN